יום טוב פרק שני ביצה

טז:

אמר רבי אבא ערובי תבשילין צריך שיהא בהן כזית. וג' דיעס יש בהלכות ערוב ערובי תחומין לריך שתי סעודות לכל אחד ואחד והכי מסיק בהדיא בעירובין (דף פ:) ערובי חלרות לריכין כגרוגרת לכל אחד ואחד והכי מסיק בהדיא בעירובין (דף פב:) עד שיהא ג' סעודות ואם יש שם מזון ג' סעודות אינו לריך יותר ואפילו אחה יכולין לסמוך עליו ערובי תבשילין בין לאחד בין לאחה אינו לריך לגלות כזית לכל מין ומין:

[לעיל] **דגים** קטנים מלוחים אין בהם משום בשולי גברים. להא נאכלים כמו שהן חיין הואיל ומלוחים א) אבל אם גם היו מלוחים יש בהם משום בשולי גברים ותימה דאמר בסמ' ע"ז פרק אין מעמידין (דף נח.) כל שאינו עולה על שלחן מלכים לגפת גו את הפת אין בו איסור משום בשולי גברים וקאמר עלה בגון דגים קטנים וי"ל דהתם בקטנים טפי מיירי והכא מיירי בדגים שאין קטנים כל כך שפעמים שהן עולין על שלחן מלכים לגפת גו את הפת:

קמ"ל קמחא עיקר. מכאן אנו קומכין ליקח מן הנכרים פת הגלום מן הביצים שקורין קנטוי"ש ואוגליח"ש דאי נחום אי משום פת עלמו התירו חכמים אי משום ביצים שבלקו בה אם אמרינן קמחא עיקר ואין לחלק ולומר דשאני הכא לאומרא כלומר דקמחא שהוא מן שלקות שבגליטו רכה אסור אבל בעלמא שהוא עב והוי מעשה תנור אף שהיתר עיקר לא חזינן לקולא אי לא מפשר לומר כן אם קאמר הכא משום דתימא הרסנא עיקר להיתר עיקר חזינן בתריה אפי' לקולא אי לאו דאם יש לחוש שמא יכלו בעלמא שהיה עיקר להסיר עיקר אף על גב דאם יש לחוש שמא יכלו בעלמא שהוא עב והוי מעשה תנור אין מניחין אותו על גבי הכירה ואם היה מניחין אותו על גבי הכירה לא היו מייבשין לשום דבר ויש לומר שבלוטו מביצים שלמות ומיהו פסטו"ק של דגים שאפאו נכרי אין להתיר דיש בהם משום בשולי נכרים הואיל ובלע שומן הדגים בתוך העיסה והדגים אסורין משום בישולי נכרים מ"כ אף העיסה שמבחוץ אסורה ועשה כולו בשולי נכרים אע"פ שהעיסה אין בה משום ב"ח להא התירו את הפת וגם מה שבלע בה אינו בעין מ"מ קודם שנבלע בעיסה היה בעין והיה נאסר ומעלה שהעיסה [ד] גלובה מן האיסור דרבנן [ה] ויש [ו] שמסירין השומן ואוכלים אותן בכה"ג ואותן גיליי"ם מדלג מברכין עלייהו ברכת המוליא יש בהן משום ב"ח ומיהו אומר הר"ר יחיאל דאין בהם משום ב"ח כיון דדרך לפייה פת עביד להו ועוד דאי קבע סעודתיה עלייהו מברך ברכת המוליא אלמא פת הוא: [ז]

רבי אומר מערבין ערובי חצרות אבל לא ערובי תחומין. תימה הא רבי ס"ל בפרק בכל מערבין (עירובין דף לח: ושם) דשבת ויו"ט קדושה אחת היא ואם"כ היכי מערבינן ערובי חלרות מי"ט לשבת ויש לומר דלהכי היינו טעמא דרבי דהא קדושה אחת הן היינו דבר האסור לעשות ביו"ט כגון תחומין האסור לעשות ביו"ט עשיל שבת דהא קדושה אחת הן [ג] אבל בשביל שקדושה אחת היא לא אחמיר רבי לומר דבר המותר לעשות ביו"ט עשמו כגון לטלטל בחלרו לעשות ערוב בשביל שבת [ד]:

מין

הרסנא עיקר. שומן הדגים: **אין לאחד אין למאה.** די להם בכזית: **לא דחיים ביה כויה.** ולגבי ככר שאם קרי ליה כל שהוא: **מבשיל זה.** של ערוב: **לבוש.** בתוספ' ומיני ירקות: **שלום.** מבושל הרבה מאד: **מבושל.** בהלכתו: **קוליים האספנין.** לג מליח הוא ורך ונאכל כמו שהוא מי שלא שנתנין עליו חמין וזה בשולו כדתנן בפרקא שבא (דף נט.ד) שהתחמו זו היא גמר מלאכתו: **שנתנו עליו חמין** גרסינן. שעשו לו מערב יו"ט בשול הלאוי לו: **שחלטו.** כשעשה התבשיל אין לו שיעור כמה יהא בו: **סופו.** שלטו או שאבד או שאבד לא יבשל עליו בתחלה שייר ממנו כל שהוא סומך עליו לשבת מאי כל שהוא לאו אע"ג דליכא כזית לא דאית ביה כזית: ת"ש [ו] ג[תבשיל זה צלי ואפילו בבוש שלוק ומבושל וקוליים האספנין שנתן עליו חמין מערב יו"ט תחלתו וסופו אין לו שיעור מאי לאו אין לו שיעור כלל לא אין לו שיעור למעלה אבל יש לו שיעור למטה אמר רב הונא אמר רב ה[ערובי תבשילין צריכין דעת דעת פשיטא דעת מניח בעינן דעת מי שהניחו לו בעינן או לא בעינן תא שמע ה[דאבוה דשמואל מערב אכולה נהדרעא רבי אמי ורבי אסי מערבו אכולהו טבריא: ו[מבריז רבי יעקב בר אידי מי שלא הניח ערובי תבשילין יבא ויסמוך על שלי ועד כמה אמר רב נחומי בר זכריה משמיה דאבוי עד תחום שבת: ההוא סמיא דהוה מסדר מתניתא קמיה דמר שמואל חזייה דהוה עציב אמר ליה אמאי עציבת אמר ליה דלא אותיבי ערובי תבשילין אמר ליה סמוך אדידי לשנה חזייה דהוה עציב אמר ליה אמאי עציבת אמר ליה דלא אותיבי ערובי תבשילין אמר ליה פושע את לכולי עלמא שרי לדידך אסור ת"ר [ז]יום טוב שחל להיות בערב שבת אין מערבין לא ערובי חלרות ולא ערובי תחומין רבי אומר מערבין ערובי חלרות ולא ערובי תחומין אמרו לו חכמים מתירין מאי תא שמע דרב תחליפא בר אבדימי עבד עובדא כותיה דשמואל ואמר רב תחלת הוראה דהאי צורבא מרבנן לקלקולא אי אמרת בשלמא לקולא קאמר היינו קלקולא אלא אי אמרת לחומרא מאי קלקולא איבא כיון דמקלקלי בה רבים

היינו

גמרא עיקר קמ"ל קמחא עיקר. ולא מלאכתו: **שנתנו עליו חמין** גרסינן. שעשו לו מערב יו"ט בשול הלאוי לו: **שחלטו.** כשעשה התבשיל אין לו שיעור כמה יהא בו: **סופו.** שלטו או שאבד או שאבד לא יבשל עליו בתחלה שייר ממנו כל שהוא סומך עליו לשבת מאי כל שהוא לאו אע"ג דליכא כזית לא דאית ביה כזית: ת"ש [ו]ג[תבשיל זה צלי ואפילו בבוש שלוק ומבושל וקוליים האספנין שנתן עליו חמין מערב יו"ט תחלתו וסופו אין לו שיעור מאי לאו אין לו שיעור כלל לא אין לו שיעור למעלה אבל יש לו שיעור למטה אמר רב הונא אמר רב ה[ערובי תבשילין צריכין דעת דעת פשיטא דעת מניח בעינן דעת מי שהניחו לו בעינן או לא בעינן תא שמע ה[דאבוה דשמואל מערב אכולה נהדרעא רבי אמי ורבי אסי מערבו אכולהו טבריא: ו[מבריז רבי יעקב בר אידי מי שלא הניח ערובי תבשילין יבא ויסמוך על שלי ועד כמה אמר רב נחומי בר זכריה משמיה דאבוי עד תחום שבת: ההוא סמיא דהוה מסדר מתניתא קמיה דמר שמואל חזייה דהוה עציב אמר ליה אמאי עציבת אמר ליה דלא אותיבי ערובי תבשילין אמר ליה סמוך אדידי לשנה חזייה דהוה עציב אמר ליה אמאי עציבת אמר ליה דלא אותיבי ערובי תבשילין אמר ליה פושע את לכולי עלמא שרי לדידך אסור ת"ר [ז]יום טוב שחל להיות בערב שבת אין מערבין לא ערובי חלרות ולא ערובי תחומין רבי אומר מערבין ערובי חלרות ולא ערובי תחומין אמרו לו חכמים מתירין מאי תא שמע דרב תחליפא בר אבדימי עבד עובדא כותיה דשמואל ואמר רב תחלת הוראה דהאי צורבא מרבנן לקלקולא אי אמרת בשלמא לקולא קאמר היינו קלקולא אלא אי אמרת לחומרא מאי קלקולא איבא כיון דמקלקלי בה רבים

היינו

מקום שנהגו היתר נהגו. בתוספ' פ"ב], ג[ועיין תוספות ע"ז מ. ד"ה ואמר רבא ותו' סוכה נב. ד"ה ר' יוחנן], ד) [ולקמן:], ה) ג"כ בלועה ועיין רש"ל, ו) [ועי' תוספות ע"ז מ. ד"ה אמר רבא ותו' סוכה נב. ד"ה ר' יוחנן], ז) [תוספתא פ"ב], ח) [תוספתא פ"ג],

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה קמ"ל וכו' ויש שמעתירין השומן. נ"ב ס"ל ויש שמתירין השומן:

גליון הש"ס

רש"י ד"ה לשנה. וה"ה היה. עיין תוספות מ"ל סימן ק"ל:

מוסף רש"י

הרסנא עיקר. ומומו מוריים נאכל כמות שהוא מי ומכי (ע"ז לח.). קמ"ל קמחא עיקר. ויש גו משום ביצולי עכו"ם, שהקמח אינו נאכל מי (שם).

מוסף תוספות

א. שאם מלחן ישראל כיון שהוא נאכל כמות שהוא חי כשמבשל אחר כך הגיו אינו בישול כ"כ ומותר. הרא"ש. (ועי' ע"ז יו"ד קיג סעי' יג). ב. ולא דמי לעיסה הנילושה שהביליים בטלים מתחלה ולא נאסרו מעולם. תוס' הל"ם מוען סד. ד"ה סימנין. ג. [ו]מיחזי כמיקני ביתא. הל"ם. ד. כיון דהוצאה מותרת בי"ט מותר לו לתקן בי"ט לצורך השבת והא לא מיחזי כמיקנא ביתא, [וע"ש עוד]. סס.

רבינו חננאל

אמר רב עירובי תבשילין צריכין דעת. אוקימנא ודאי המניח צריך לומר כי לפלוני ופלוני אני מערב, כשמואל דהוה מערב אכולה נהדרעא, ור' אמי ור' אסי מערבי אכולה טבריא, אבל דעת מי שהניחו אין צריך להיות יודע בשעת עירוב אלא אפילו אחרי כן, ואפילו ביו"ט עצמו אם נודע לו שאחרים ערבו עליו מותר לו לבשל, כר' יעקב בר אידי דהוה מערב ומזכיר הריני מערב זה על כל מי ששכח ולא עירב, ואחרי כן היה מכריז כל מי שלא עירב יבא ויסמוך על עירובי שלי. ואמרינן עד כמה. ואסיקנא עד כדי תחום שבת בא ושואלו וסומך עליו, וכההוא סומא דאמר ליה מר שמואל ביו"ט תא סמוך אדידי, בשנה אחרת נמי חזייה ביו"ט דהוה עציב, ואמר ליה פושע הוא, לכולי עלמא שרי וליה אסור [ו] (אוקימנ' להא מתניתא הכי). ת"ר יו"ט שחל בע"ש אין מערבין לא ערובי תחומין ולא ערובי חצרות דברי רבי, וחכמים מתירין אוקימנא להא מתני' הכי. וכן שלח ר' אלעזר לגולה. ואסיקנא הלכה כרבי דאמר שאין מערבין, ולא חיישינן למאי דתנינן אין מערבין ערובי תחומין ביו"ט שאתה אוסרו בדבר האסור לו כר', כלומר ביו"ט שאסור לצאת חוץ לתחום, כן לערב ביו"ט לצאת בשבת חוץ לתחום אסור, אבל טלטול בחצרות שמותר ביו"ט, יש לו לערב ביו"ט כדי לטלטל בשבת, אע"ג דמסתבר טעמיה לא חיישינן למאי דאמר אין מערבין ערובי תחומין ביו"ט שאתה אוסרו בדבר האסור לו כר', כלומר ביו"ט שאסור לצאת חוץ לתחום, כן לערב ביו"ט לצאת בשבת חוץ לתחום אסור, אבל טלטול בחצרות שמותר ביו"ט, יש לו לערב ביו"ט כדי לטלטל בשבת, אע"ג דמסתבר טעמיה לא חיישינן לה, והלכה כרבי שאין מערבין לא לתחומין ולא לחצרות.

ו) שיך למטה אמר וחכמים מתירין.

יא א ב מיי' פ"ו מהל' יו"ט הלכה ג סמג לאוין עה טוש"ע או"ח סימן תקמו סעיף ג:
יב ג מיי' שם הלכה ד טוש"ע שם סעיף ה:
יג ד ה מיי' שם הלכה ז טוש"ע שם סעיף ט:
יד ו מיי' שם טוש"ע שם סעיף כ:
טו ז מיי' פ"ו שם הלכה טו ופ"ח מהלכות עירובין הלכה יד סמג לאוין עה טוש"ע או"ח סימן תקמו ס"ב: